

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

17. TÝDEN (22.4.2025)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách CARC: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Začínají se objevovat první dřepčící na brukvovité zelenině, výskyt je nerovnoměrný, na některých pozemcích je překročen práh škodlivosti, jinde je obtížné dřepčiky najít. Škodlivost se bude zvyšovat - k překročení prahu škodlivosti může dojít během několika dní. Bude záležet na lokalitě i počasí. Význam dospělců krytonosců klesá, ale růstem larev bude vzrůstat poškození řapíků a stonků. V cibuli jsou dospělci i nymfy třásněnek, početnost je většinou nízká.

Přezimující polyfágní škůdci - většina drátovců je aktivních, v závislosti na početnosti a druhu plodiny mohou zahubit vysázené nebo vcházející rostliny. Lokálně mohou škodit přezimující housenky osenic, které okusují/překusují nadzemní části rostlin nebo poškozují podzemní orgány.

Brukvovitá zelenina - do porostů naletují drobní dřepčící rodu *Phyllotreta* i větší dřepčící olejkoví. Poškození listů je většinou čerstvé, na pozemku jsou pouze několik dní. Dospělci jsou hojní i na vegetaci v okolí polí, je jen otázkou času, kdy se přesunou do porostů - monitorovat nezakryté výsadby min. 2x týdně. Riziko poškození dospělci krytonosců klesá, v porostech se mohou objevit druhy, které na brukvovité zelenině neškodí. S růstem a žravostí larev bude vzrůstat poškození vnitřních částí. Kde je to možné, ponechat netkanou textilii co nejdéle. Početnost bělásků zůstává velmi nízká.

Ostatní zelenina - na cibuli jsou dospělci i nymfy třásněnek, ale většinou v nízkém množství. Listy hrachu jsou okousány od listopasů, poškození bývá většinou nevýznamné. Objevují se dospělci muchnic, kteří mohou být v porostech velmi hojní, ale neškodní. Škodit mohou jejich larvy v půdě, ale na polích k přemnožení larev dochází jen zřídka.

Neškodné druhy - v teplých dnech mohou být na poli se zeleninou početné samotářské včely, které se přilétají napít závlahové vody. Na pozemcích jsou hojné různé druhy dvoukřídých, kteří se živí nejčastěji rozkládající se organickou hmotou (zbytky rostlin, kompost, hnůj) - nezaměňovat za škodlivé květilky. Dokud nejsou na rostlinách vajíčka květilek, nejedná se o škodlivé druhy.

Riziková: dřepčící, drátovci, krytonosci, housenky, třásněnky

Krytonosci

- nálet krytonosců končí nebo již skončil, ale do žlutých misek se mohou chytat krytonosci, kteří na zelenině neškodí - kontrolovat porosty na přítomnost dospělců nebo vpichů po kladení vajíček.

Monitoring - počet dospělců se monitoruje prohlídkou/oklepem rostlin. Přítomnost v porostu se pozná podle vpichů v řapících nebo stonku. V místě vpichu může být snůška vajíček ukrytá uvnitř řapíku. Larvy z časně kladených snůšek mohou způsobit změnu zbarvení řapíku v místě žíru, které následně napadají choroby a může docházet až k praskání. Z řapíků se mohou prožrat až do stonku nebo do konzumní části kedlubny.

Ochrana - provádí se proti dospělcům před vykladením vajíček. Zakrytí porostů netkanou textilií bez trhlin a s dobře zatíženými okraji, je dostatečnou mechanickou bariérou. Pokud jsou dospělci již v porostu, je třeba před zakrytím porost ošetřit. Při nízkém výskytu larev při sklizni utrhnout napadený list.

Dřepčík olejkový

- může škodit stejným způsobem jako krytonosci, ale v porovnání s krytonosci je škodlivost na zelenině méně významná. V tomto týdnu je na některých lokalitách vysoký výskyt dospělců na listech, kde škodí spolu s dřepčíky rodu *Phyllotreta* žírem listové plochy.

Monitoring a ochrana jsou shodné s dřepčíky.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- začínají naletovat do porostů, početnost je různá v závislosti na lokalitě, někde již významné škody, na dalších místech může překročit práh škodlivosti během několika dní.

Monitoring - do listů jsou vykousané drobné jamky, které splývají, v blízkosti jsou černí nebo světle pruhovaní dospělci několika druhů.

Ochrana - ponechat zakrytí porostů netkanou textilií nebo použít síť proti hmyzu. Při vysokém výskytu a poškození listové plochy u nezakrytých výsadeb ošetřit insekticidem.

Drátovci

- většina drátovců je ve vrchní vrstvě půdy, v závislosti na početnosti a plodině budou škodit až do začátku léta.

Monitoring - půdní výkopky, potravní návnady (naklíčené obilí), orientačně i rozhrnutí vrchní vrstvy půdy rukou nebo lopatkou a sledování počtu drátovců při zpracování půdy.

Ochrana - prevencí je nedávat citlivé plodiny na pozemky s drátovci. Do některých plodin je možné použít granulované insekticidy při setí a sázení nebo mořit sadbu. Minimalizace zpracování půdy podporuje výskyt drátovců, na pozemky se zeleninou nedávat jako přerušovač víceleté pícniny nebo úhory.

Třásněnky

- na cibuli pokračuje líhnutí nymf a přilet dospělců z okolí. Škodlivost v tomto období je nízká, pokud nejsou poškozené listy sáním, je zbytečné ošetřovat a přípravky šetřit na pozdější období, až začnou naletovat další dospělci z okolí a početnost vzroste.

Monitoring - dospělci jsou většinou ukrytí mezi listy u báze, při vyšším výskytu nebo za teplého počasí je část jedinců i volně na listech. Nymfy jsou světlé, nejčastěji ukryté mezi nahlučenými listy, snadno se zamění za světlá zrnka písku. Posátá místa jsou

světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. Mladé nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy, kde na ně přípravky nefungují - počkat, až se začnou rozlézat volně na listy. Účinnost postřiku závisí na kvalitě ošetření, je třeba seřídit postřikovač takovým způsobem, aby byla pokryta ideálně celá plocha listů, pokud zůstane mezi kapkami neošetřená plocha, přežije část třásněnek i spor hub, které se přemnoží a předčasně listy zničí.

Listopasi r. *Sitona*

- mladé rostliny hrachu mají zoubkované okraje - výkusy od dospělců listopasů.

Monitoring - sledovat procento poškozené plochy listů.

Ochrana - většinou se neprovádí, poškození nebývá významné.

Užitečné organismy

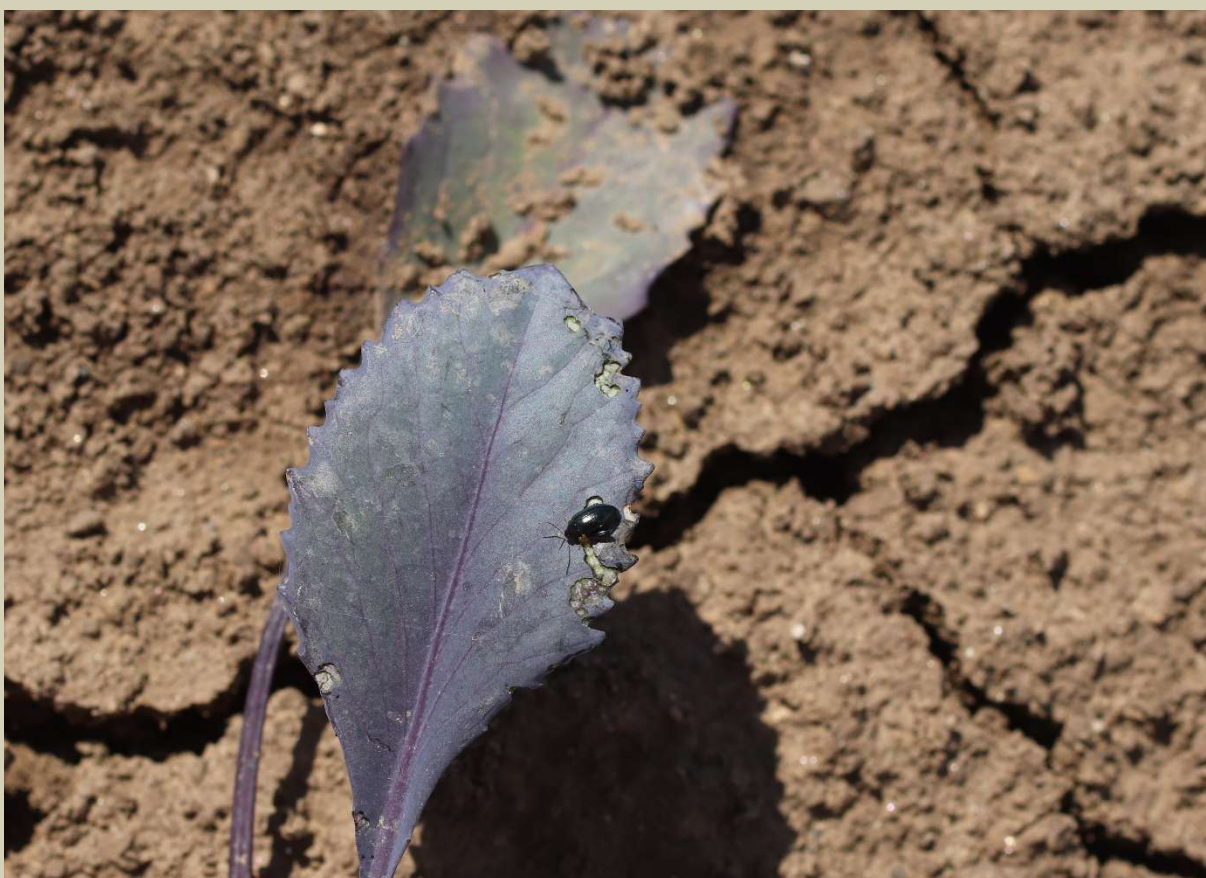
- výskyt užitečných organismů zůstává v porostech nízký, nárůst lze očekávat až s přiletem mšic a další potravy. Zatím zůstávají na vegetaci v okolí polí (meze, příkopy apod.), odkud se budou postupně přesouvat do porostů. Na povrchu půdy se objevují draví střevlíci, drabčící a pavouci. Na vlhká místa po závlaze se mohou hromadně slétávat různé druhy samotářských včel, které občas i vytvářejí zemní hnízda na uježděných přístupových cestách. Výskyt škůdců na přezimujících rostlinách (bylinky apod.) může prozradit přítomnost slunéček.

V některých porostech začínají škodit dřepčící

Na rostlině může být až několik dřepčků různých druhů

Místy početní jsou i velcí dřepčící olejkovi, kteří poškodí větší plochu listu

V paždí listů jsou první nymfy trásněnek, líhnutí bude pokračovat, poškození listů je zatím minimální, hlubo pod prahem škodlivosti

Drobná zrnka písku vypadají podobně jako světlé nymfy trásněnek - nezaměňovat

Okraje listů hrachu okousané od listopasů r. *Sitona*

Na listech mohou být pavouci, ale před dřepčíky je nechrání